

แบบสรุปผู้บริหาร

[Executive Summary]

โครงการวิจัยในครั้งนี้เป็นการพัฒนาและสืบค้นข้อมูลผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมประเภทเครื่องสังคโลกของชุมชนในพื้นที่มรดกโลกสุโขทัย โดยมุ่งเน้นการสืบค้นข้อมูลจากปราชญ์ท้องถิ่น และประสานกันด้วยการแลกเปลี่ยนความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นระหว่างชุมชนปฏิบัติการด้าน การพัฒนาผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมประเภทเครื่องสังคโลกของชุมชน ใน มรดกโลกสุโขทัย โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ การสืบค้นข้อมูลผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมประเภทเครื่องสังคโลกของชุมชนในพื้นที่มรดกโลกสุโขทัย การพัฒนาเครื่องปั้นดินเผาของชุมชนปฏิบัติการเรียนรู้ทางด้านศิลปกรรมที่จากการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนในพื้นที่มรดกโลกสุโขทัย การจัดทำชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ นำร่อง ให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางด้านผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมในพื้นที่มรดกโลกสุโขทัยและการจัดทำแผนที่ท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมสำหรับชุมชนปฏิบัติการเรียนรู้ทางด้านศิลปกรรมของพื้นที่มรดกโลกสุโขทัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยจะใช้พื้นที่ศึกษาของชุมชนปฏิบัติการเรียนรู้ผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมประเภทเครื่องสังคโลกของชุมชนในพื้นที่มรดกโลกสุโขทัย ที่รวมกลุ่มประกอบอาชีพในการผลิตเครื่องปั้นดินเผา ได้แก่ กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาชุมชนบ้านปากคลอง กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาชุมชนเมืองเก่า กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาชุมชนบ้านเกาะน้อย และกลุ่มเครื่องปั้นดินเผาชุมชนบ้านพระปรารักษ์ จังหวัดสุโขทัย

วิธีการดำเนินการวิจัยโครงการครั้งนี้ ในแต่ละขั้นตอนจะมีกระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ทุกภาคที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำเสนอต่อสาธารณชนและเพื่อการนำไปประยุกต์ใช้อย่างเป็นรูปธรรมในรูปของนิทรรศการ และการแสดงความคิดเห็นของการประชุมภาคีที่เกี่ยวข้อง โดยการวิจัยประกอบด้วยวิธีวิทยาแบบผสมผสาน ได้แก่วิธีวิทยาเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Method) การศึกษาสำรวจ (Quantitative Method) วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

ดังนั้นในการปฏิบัติงานภาคสนามผู้วิจัยให้ความสำคัญของการออกแบบการวิจัยให้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยนำวิธีวิทยาที่เกิดขึ้นจากการผสมผสานแนวคิดทางด้านมานุษยวิทยาและสังคมศาสตร์ แนวคิดด้านวัฒนธรรม รวมทั้งแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่น การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาวิธีวิทยาที่เรียกว่า เทคนิคการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมแบบเครือข่ายสาธารณะใช้ ควบคู่กับการสร้างแบบจำลองชุมชนปฏิบัติการด้านความรู้ศิลปกรรม โดยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ศิลปกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนที่มีผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมประเภท

เครื่องสังคโลกในพื้นที่มรดกโลกสุโขทัย จำนวน 4 ชุมชนมาใช้ด้วยเหตุผลด้านความโดดเด่นทางองค์ประกอบด้านศิลปกรรมประเภทเครื่องปั้นดินเผา ระยะเวลา และเนื้อหาของผลงานที่แสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์และวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน ซึ่งเชื่อมโยงอย่างลึกซึ้งกับระบบวัฒนธรรมและระบบความรู้ของคนในชุมชนอื่นๆ

ผลที่ได้จากโครงการวิจัยฯ ประกอบด้วยผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ร่วมสมัยของกลุ่มเครื่องปั้นดินเผา ซึ่งตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคจำนวน 80 ชิ้นมีรูปแบบ เนื้อหา และกลวิธีที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนที่พัฒนามาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง รวมทั้งชุมชนเกิดจากการแลกเปลี่ยนความรู้ ในฐานะที่เป็นกุญแจสำคัญของการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้เป็นสังคมที่มีเครือข่ายมีความเข้มแข็งและมีพลังทางปัญญา ในการจัดทำชุมชนปฏิบัติการเรียนรู้ด้านศิลปกรรม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบคิดและกระบวนการความรู้ของคนในชุมชน โดยอาศัยความรู้ท้องถิ่นเป็นเครื่องมือเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ของคนในชุมชนเข้าด้วยกัน จนเกิดเป็นชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ทางด้านศิลปกรรมในขณะเดียวกันชุมชนได้มีกระบวนการสืบค้นภูมิปัญญา เพื่อโยงใยความรู้ในมิติต่างๆเข้าด้วยกันจนสามารถจัดทำเอกสารเกี่ยวกับนวัตกรรมภูมิปัญญาของตนได้ และอันนำไปสู่การเป็นแหล่งการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมทางด้านเครื่องปั้นดินเผาที่สำคัญของภูมิภาคต่อไป